

Zadanie 1. (2 pkt)

Na podstawie fotografii przedstawiających monety euro emitowane w Grecji wykonaj polecenia.

Rewers monety 1.

Rewers monety 2.

www.ecb.int/euro/coins/html/gr.pl/html

A. Podkreśl poprawne zakończenie zdania, a następnie uzasadnij swój wybór.

Inspiracją do zaprojektowania rewersu monety 1. była starożytna moneta bita w

1. Sparcie.
2. Atenach.
3. Koryncie.
4. Delfach.

Uzasadnienie:

B. Podaj, jaką scenę mitologiczną przedstawiono na rewersie monety 2.

.....

Zadanie 2. (1 pkt)

Na podstawie tekstu źródłowego wykonaj polecenie.

Stanąwszy wówczas na czele mas w roku czwartym po usunięciu tyranów [...] przede wszystkim przeprowadził on podział całej ludności na dziesięć fyl, zamiast dotychczasowych czterech; chciał w ten sposób wymieszać ludność, ażeby więcej obywateli mogło wziąć udział w życiu politycznym. Następnie ustanowił radę, złożoną z pięciuset członków zamiast czterystu, po pięćdziesięciu z każdej fyl, zamiast po stu, jak było dotychczas.

Źródło: S. Sprawski, G. Chomicki, *Starożytność. Teksty źródłowe, komentarze i zagadnienia do historii w szkole średniej*, Kraków 1999, s. 106.

Podkreśl poprawne zakończenie zdania:

Reformy polityczne w Atenach, o których mowa w źródle, przeprowadził

1. Drakon.
2. Solon.
3. Klejstenes.
4. Perykles.

Zadanie 2. (6 pkt)

Na podstawie mapy oraz własnej wiedzy uzupełnij tabelę.

Na podstawie: B. Danowska, T. Maćkowski, *Przez wieki. Zeszyt ćwiczeń z tekstami źródłowymi*, Gdańsk 2003, s. 27.

Informacje o polis/miejscowości	Nazwa polis/miejscowości	Litera oznaczająca polis/miejscowość na mapie
1. Miejscowość na Peloponezie, w której odbywały się najstarsze panhelleńskie igrzyska sportowe organizowane ku czci Zeusa.		
2. Polis założona przez Dorów nad rzeką Eurotas w Lakonii. Jednym z królów tej polis był Leonidas.		
3. Polis założona przez Jonów w Attyce. Narodził się tu system rządów demokratycznych.		

Zadanie 3. (4 pkt)

Na podstawie tekstów źródłowych i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Źródło 1.

Zdania wodzów ateńskich były podzielone: jedni nie chcieli dopuszczać do walki [...], a drudzy wraz z Miltiadesem radzili bić się. [...] Ateńczycy na dany znak ruszyli pędem przeciw barbarzyńcom [...], skoro zwarli się z [Persami] w gęstych szeregach walczyli chwalebnie, [...] na obu skrzydłach zwyciężyli. [...] Ateńczycy, ile mieli sił w nogach, pospieszyli do miasta i przybyli tam wprzód niż barbarzyńcy, [którzy] odpłynęli z powrotem do Azji.

Źródło 2.

Temistokles [...] wezwał do wsiadania na okręty. Jakoż to uczynili i jednocześnie przybyła z Eginy triera [...]. Wtedy Hellenowie odbili ze wszystkimi okrętami na morze. Na wypływających natychmiast uderzyli barbarzyńcy [...]. Większość nieprzyjacielskich okrętów [...] zatopiono [...]. Albowiem Hellenowie walczyli w porządku i szyku, a [Persowie] [...] nie działali planowo. [...] A przecież [...] wyteżyli swe siły z obawy przed Kserksesem, każdy też sądził, że król na niego będzie patrzył.

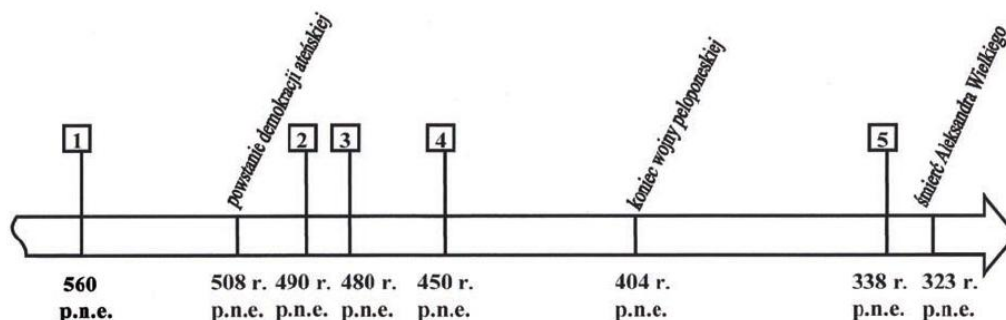
Źródło: Herodot, *Dzieje*, Wrocław 2005, s. 471–478, 625–627.

A. Przyporządkuj bitwom opisanym w źródłach ich nazwy. Odpowiedzi wybierz spośród podanych:

bitwa pod Cheroneą, bitwa pod Maratonem, bitwa w wąwozie Termopile,
bitwa u wybrzeży Salamin.

- W źródle 1. opisano bitwę
- W źródle 2. opisano bitwę

B. Podaj numery, którymi na taśmie chronologicznej oznaczono daty roczne bitew opisywanych w źródłach.

Na podstawie: M. Węcowski, *Podróż przez wieki. Starożytność*, Warszawa 2002, s. 72, 85.

- W źródle 1. opisano bitwę, której datę oznaczono numerem
- W źródle 2. opisano bitwę, której datę oznaczono numerem

Zadanie 2. (2 pkt)

Na podstawie fragmentu *Żywotów sławnych mężów* Plutarcha wykonaj polecenia A i B.

[...] Przy ustanowieniu władzy Likurg postąpił w ten sposób, że zasięgnął z Delf wyroczni [...]. Brzmi ona zaś następująco: „wznieść sanktuarium Zeusowi [...] i Atenie [...], ustanowić geruzję złożoną z 30 mężów łącznie z królami, co miesiąc [...] odbywać zgromadzenie ludowe, przedkładać mu wnioski i poddawać je pod głosowanie, decyzja ma zaś należeć do ludu”. Na zgromadzeniu ludu nie pozwolił nikomu spośród niego występować z własnym wnioskiem, lecz lud miał prawo decydować tylko o wniosku przedstawionym przez gerontów i królów.

Źródło: S. Sprawski, G. Chomicki, *Starożytność. Teksty źródłowe, komentarze i zagadnienia do historii w szkole średniej*, Kraków 1999, s. 88-89.

A. Podaj nazwę miasta-państwa greckiego, o którego ustroju politycznym informuje tekst.

.....

B. Uzasadnij swoją odpowiedź, podając jeden argument.

.....

.....

Zadanie 3. (2 pkt)

Na podstawie tekstu wykonaj polecenia A i B.

[...] wywodzi się z pieśni ofiarnej, a sam wyraz należy rozumieć nie jako pieśń kozłów [gr. tragos – kozioł, ode – pieśń], lecz jako pieśń nad kozłem. Ofierze składanej [bogowi] w postaci kozła towarzyszył popis śpiewaka i chóru. A obrzęd stał się teatrem chyba dopiero wtedy, gdy pojawili się zawodowi aktorzy, drugi obok widzów ważny element teatru.

Źródło: W. Lengauer, *Teatr starożytnych Greków: poeta, obrzęd, widowisko*, [w:] *Wielki Teatr Świata. Wykłady otwarte na scenie przy Wierzbowej*, Warszawa 2003, s. 16.

A. Podaj termin, którego etymologię (pochodzenie) zaprezentowano w tym tekście.

.....

B. Podaj nazwę uroczystości, których częścią były przedstawienia teatralne w starożytnej Grecji.

.....

Zadanie 4. (3 pkt)

Na podstawie fragmentu Żywotów sławnych mężów Plutarcha i własnej wiedzy wykonaj polecenia A, B, C.

[...] wśród wszystkich dzieł polityki Peryklesa przedmiotem największej zawiści było to, co Atenom przysporzyło najwięcej pięknego wyglądu i ozdoby: wzniesione w tym mieście wspaniałe budowle publiczne [...]. One to wywołały ataki na Peryklesa ze strony jego przeciwników oczerniających go na zgromadzeniach ludowych i krzyczących, że lud ateński [...] okrył hańbą już przez to, że skarbiec, będący wspólną własnością Hellenów zabrał z wyspy Delos do siebie: „A tę wymówkę, którą się dotychczas najlepiej zasłaniał przed zarzutami i skargami ze strony innych, mówiąc, że zabrał tę kasę stamtąd z obawy przed Persami i strzeże jej w bezpiecznym miejscu [...] – krzyczeli – przekreślił teraz Perykles”.

Źródło: S. Sprawski, G. Chomicki, Starożytność. Teksty źródłowe, komentarze i zagadnienia do historii w szkole średniej, Kraków 1999, s. 121.

A. Podaj nazwę związku miast-państw greckich, którego skarbiec przejęli Ateńczycy.

.....

B. Wyjaśnij, w jakim celu gromadzono fundusze w tym skarbcu.

.....

C. Wytlumacz, dlaczego przeciwnicy Peryklesa na zgromadzeniu ludowym uważali, że dotychczasowe wyjaśnienie przyczyn przeniesienia skarbcza związku do Aten przestało być wiarygodne.

.....

.....

.....

Zadanie 2. (4 pkt)

Przeanalizuj tekst i wykonaj polecenia (A, B, C).

[...] Była symbolem braterstwa wszystkich Hellenów. Igrzyska [...] odbywały się [tu] co cztery lata [...] i stanowiły [...] podstawę chronologii greckiej. [...] Sławny stadion jest właściwie sporą łąką. [...] Zupełna antyteza krajobrazu delfickiego. [...] Dopiero w muzeum odczuć można, czym była naprawdę, gdy oglądamy [...] najwspanialsze dwa frontony ze świątyni Zeusa. [...] zwiedza się [ją] z przewodnikiem w ręku, jakby odrabiało się zadaną lekcję: tu był [...] ołtarz Zeusa [...], a tam pracownia Fidiasza.

Źródło: Z. Herbert, Labirynt nad morzem, Warszawa 2003, s. 76-78

A. Podaj nazwę polis (miasta-państwa) greckiej, o której mowa w tym tekście.

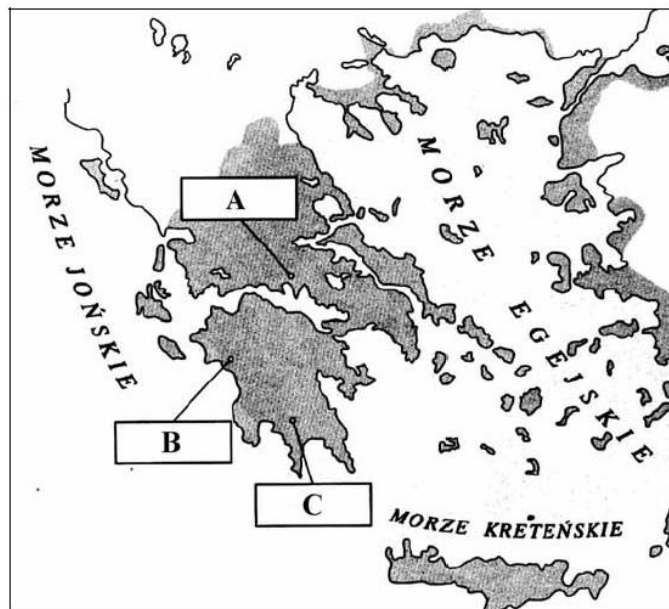
.....

B. Na podstawie tekstu podaj dwa argumenty uzasadniające Twoją odpowiedź.

.....

.....

C. Podaj literę, którą oznaczono na mapie polis opisaną w tekście.

Na podstawie: B. Danowska, T. Maćkowski, *Przez wieki. Zeszyt ćwiczeń z tekstami źródłowymi*, Gdańsk 2003, s. 24

Litera oznaczająca polis, o której mowa w tekście to:

Zadanie 4. (3 pkt)

Przeczytaj fragment tekstu źródłowego i wykonaj polecenia A i B.

Obserwując charakter chłopca, nieugięty i oporny wobec wszelkiego przymusu, Filip spostrzegł, że łatwiej z nim dojść do celu przez rozumne słowo, niż przemocą. [...] Zaprosił więc do siebie najsławniejszego i najuczeńszego filozofa, Arystotelesa, wypłacając mu z góry honorarium nauczycielskie, prawdziwie wielkie i godne wielkości tego człowieka.

Źródło: Plutarch, *Żywoty sławnych mężów*,

[w:] S. Sprawski, G. Chomicki, *Starożytność. Teksty źródłowe, komentarze i zagadnienia do historii w szkole średniej*, Kraków 1999, s. 155

A. Podaj imię i przydomek władcy, którego wychowania i edukacji dotyczy ten tekst.

.....

B. Na podstawie tekstu źródłowego podaj dwa argumenty uzasadniające Twoją odpowiedź.

.....

.....

.....

Zadanie 2. (4 pkt)

Przeczytaj uważnie tekst i wykonaj polecenia A, B i C.

Postępowanie [...] było takie: Każdy otrzymywał skorupkę i pisał na niej nazwisko człowieka [...]. Tabliczkę zanosił na umówione miejsce na agorze [...]. Tam najpierw archonci przeliczali całą ilość skorupek. Bo jeżeli głosujących było mniej niż sześć tysięcy, wynik [...] był nieważny.

Źródło: Plutarch, *Żywoty sławnych mężów*, Wrocław 1977, s. 19

A. Podaj termin określający procedurę, której funkcjonowanie opisał Plutarch.

.....

B. Podaj nazwę miasta-państwa (polis), w którym stosowano tę procedurę.

.....

C. Odwołując się do wiedzy pozaźródłowej, odpowiedz, czy ta procedura mogła być narzędziem walki politycznej. Swoją odpowiedź uzasadnij.

Odpowiedź:

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

Zadanie 2. (1 pkt)

Wśród fragmentów dzieła Arriana *Wyprawa Aleksandra Wielkiego* wskaż opis wydarzenia chronologicznie najwcześniejszego, wstawiając literę A, oraz opis wydarzenia, które było najpóźniej, wstawiając literę B.

1. W jaki sposób Aleksander kazał zbudować most na rzece Indus, o tym nie wspominają ani Aristobulos, ani Polemajos. [...] Wydaje mi się [...], że był to most zbudowany z łodzi.	
2. Z nastaniem wiosny wyrusza [Aleksander] na Hellespont [Dardanele]. Gdy znajdował się już na środku Hellespontu, kazał zabić byka na cześć Posejdona. [...] Podobno też pierwszy wyskoczył z okrętu na ląd azjatycki.	
3. Filip zmarł – jak wiadomo – w tym czasie, gdy archontem w Atenach był Pytodelos. Aleksander, syn Filipa, przejąwszy po nim władzę królewską [...], udał się na Peloponez. [...] Zajął się przygotowaniem wyprawy do Azji.	
4. A Dariusz, gdy tylko ujrzał, że jego lewe skrzydło zostało rozbite przez Aleksandra i oddzieliło się od reszty wojska, natychmiast tak, jak stał, uciekł na swym wozie jako jeden z pierwszych.	

[w:] Flawiusz Arrian, *Wyprawa Aleksandra Wielkiego*, Wrocław 2004, s. 5, 26–27, 80, 220.

Zadanie 4. (2 pkt)

Na podstawie tekstu źródłowego i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Platon, *Uczta* [fragment]

Każdy odlał z kielicha trochę napoju na cześć bogów, pochwalił boga śpiewem wedle zwyczaju i przystąpili do trunków. [...] Uchwalili [...], żeby precz poszła flecistka [...], niech sobie sama gra, jeśli ma ochotę, albo niewiastom, tam w dalszych pokojach [...]. [Eryksimachos powiedział] – Dzisiaj zabawiamy się rozmową. I jeśli pozwolicie, spróbuję wam też zaproponować temat do dyskusji [...], a niechaj Fajdros pierwszy zaczyna [mówić], bo i leży na pierwszym miejscu.

S. Sprawski, G. Chomicki, *Starożytność. Teksty źródłowe, komentarze i zagadnienia do historii w szkole średniej*, Kraków 1999, s. 176–177.

A. Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

W tekście opisano formę spotkania towarzyskiego w starożytnej Grecji, noszącą nazwę

1. gimnazjon.
2. sympozjon.
3. muzejon.

B. Podaj polski termin pochodzący od greckiej nazwy spotkania towarzyskiego, które zostało opisane w tekście źródłowym. Wyjaśnij znaczenie polskiego terminu.

Polski termin

Wyjaśnienie znaczenia

.....

Zadanie 7. (2 pkt)

Na podstawie fotografii przedstawiającej rzeźbę z Zamku Królewskiego w Warszawie wykonaj polecenie.

[w:] M. i A. Szypowscy, *Warszawski Zamek Królewski*, Warszawa 1989, il. 389.

Podkreśl poprawne zakończenie zdania, a następnie uzasadnij swój wybór.

Rzeźba przedstawia boginię

1. Herę.
2. Atenę.
3. Temidę.
4. Afrodytę.

Uzasadnienie

.....

.....

Zadanie 3. (4 pkt)

W tabeli podano znaczenie czterech pojęć (terminów) dotyczących życia politycznego starożytnej Grecji. Uzupełnij tabelę, wpisując odpowiednie pojęcia (terminy) w rubryki oznaczone A, B, C, D.

Znaczenie przyjęte przez historiografię	Pojęcie (termin)
W starożytnej Grecji forma rządów powstałych w wyniku obalenia istniejącego porządku politycznego i przejęcia władzy przez jednostkę	A.
Procedura polityczna skazywania na wygnanie obywatela Aten wprowadzona na początku V w. p. n. e.	B.
W starożytnej Grecji przywódca ludu, mówca, zawodowy polityk, zawdzięczający swoje wpływy umiejętności przemawiania na zgromadzeniu	C.
W starożytnej Grecji rządy polegające na sprawowaniu władzy przez niewielką grupę, wywodzącą się najczęściej spośród arystokracji lub ludzi bogatych	D.

Zadanie 2. (2 pkt)

Przeczytaj fragment *Żywotów sławnych mężów* Plutarcha i wykonaj polecenia A i B.

Likurg nie oddał chłopców najemnym wychowawcom i nie wolno było nikomu chować syna, jak mu się podobało [...]. Całe wychowanie miało na celu karność, wytrwałość w trudach i waleczność. Z postępem wieku zaostrzano metodę hartowania, strzyżono do skóry, przyuczano chodzić boso [...]. Wieczera była skąpa, aby walka z niedostatkiem zmuszała ich do odwagi i przemyślności [...]. Uczono chłopców wysławiać się w sposób cięty a dowcipny i przy swej zwięzłości pobudzający do myślenia.

Źródło: G. Chomicki, S. Sprawski, *Starożytność. Teksty źródłowe, komentarze i zagadnienia do historii w szkole średniej*, Kraków 1999, s. 93-94

A. Podaj nazwę polis greckiej, w której stosowano metody wychowawcze przedstawione w tekście.

.....

B. Odwołując się do wiedzy pozaźródłowej, oceń przydatność opisanych metod wychowawczych do realizacji celów polityki wewnętrznej tej polis.

.....

.....

.....

.....

Źródło A

Fragmenty dzieła Arystotelesa *Ustrój polityczny Aten*

[w:] S. Sprawski, G. Chomicki, *Starożytność. Teksty źródłowe, komentarze i zagadnienia do historii w szkole średniej*, Kraków 1999, s. 125.

Do stanowiska przywódcy ludu doszedł Perykles. [...] Skierował uwagę obywateli na flotę jako siłę państwa, w następstwie czego masy nabrały pewności siebie i całe rządy w państwie coraz bardziej w ich ręce przechodziły [...]. Także Perykles pierwszy wprowadził wynagrodzenie dla sędziów [...]. Wyrzekają z tego powodu niektórzy, że [...] do losowania cisieli się potem wszyscy na chybił trafił, bardziej niż ludzie wartościowi.

Na podstawie źródła A wykonaj polecenie.

Zadanie 15. (1 pkt)

Podaj negatywny skutek sędowniczej reformy Peryklesa.

.....

.....

.....

.....

Źródło B

Fragment dzieła Pseudo-Ksenofonta *Ustrój polityczny Aten*

[w:] M. Węcowski, *Starożytność klasyczna. Ćwiczenia źródłowe z historii dla szkół średnich*, Warszawa 1999, s. 180

Pseudo-Ksenofont (tzw. Stary Oligarcha) – anonimowy autor dzieła, żył w V w. p.n.e.

Po pierwsze wykażę, że biedacy oraz lud słusznie cieszą się tam lepszą pozycją od ludzi szlacheckiego pochodzenia i zamożnych, ponieważ to lud właśnie stanowi załogę okrętów i tworzy potęgę państwa [...] w znacznym stopniu większym niż hoplici, ludzie szlacheckiego pochodzenia oraz warstwy wyższe. Skoro taka jest sytuacja, wydaje się słuszne, aby każdy miał dostęp do urzędów, czy to osiągalnych drogą losowania, czy też drogą wyboru, i aby każdy obywatel, który zechce zabrać głos, mógł to uczynić bez przeszkód.

Na podstawie źródeł A i B wykonaj polecenie.

Zadanie 16. (1 pkt)

Wyjaśnij, dlaczego wojny grecko-perskie miały wpływ na demokratyzację ustroju Aten.

.....

.....

.....

.....

Źródło C

Fragment dzieła Plutarcha *Żywoty sławnych mężów*

[w:] S. Sprawski, G. Chomiński, *Starożytność. Teksty źródłowe, komentarze i zagadnienia do historii w szkole średniej*, Kraków 1999, s. 129–130.

Otóż opowiadają, że przy takim pisaniu imion na skorupkach któryś z niepiśmiennych i zupełnie prostych ludzi ze wsi podał wtedy swoją tabliczkę Arystydesowi jako jednemu z przygodnych ludzi i prosił, żeby mu napisał na niej imię Arystydesa. Ten zdziwiony zapytał, czy Arystydes wyrządził mu jakąś krzywdę. Na to tamten odpowiedział: „Żadnej. Ja nawet nie znam tego człowieka. Złości mnie tylko, gdy słyszę, że wszędzie nazywają go sprawiedliwym”. Usłyszawszy to, Arystydes podobno nic nie odpowiedział, wpisał imię na skorupkę i wręczył ją temu człowiekowi.

Źródło D

Fragment artykułu współczesnego historyka Marka Węcowskiego

[w:] *Mówią wieki*, 2008, nr 5, s. 37–38.

Spośród tysięcy odnalezionych na Agorze ostraków prawie 200, do tego zebranych w pewnej studni, zawierało imię Temistoklesa, a wykonało je zaledwie kilkanaście osób. To chyba ślad nieudanej próby podrzucenia większej liczby głosów do urny przez politycznych wrogów Temistoklesa. Ateńczycy dobrze zapamiętali skandal z 416 roku p.n.e., gdy dwaj zagrożeni ostracyzmem moiżni: w istocie niebezpieczny dla demokracji Alkibiades i spolegliwy arystokrata Nikiasz, porozumieli się i łącząc głosy swych popleczników, posłali na wygnanie raczej niegroźnego demagoga Hyperbolosa.

Na podstawie źródeł C i D odpowiedz na pytanie.

Zadanie 17. (1 pkt)

Na jakie zagrożenia wynikające ze stosowania ostracyzmu wskazują autorzy powyższych tekstów?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 1. (3 pkt)

Na podstawie fotografii przedstawiającej ruiny świątyni antycznej wykonaj polecenia.

[w:] *Sztuka świata*, t. 2, Warszawa 1990, s. 34.

A. Podaj nazwę porządku architektonicznego, dla którego charakterystyczne są kolumny świątyni.

.....

B. Podaj dwie cechy kolumn rozpoznanego porządku architektonicznego.

•

•